Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Vastine

11.4.2024

VN/1/2024
VN/1/2024-TEM-42

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työehtosopimuslain ja työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi; työ- ja elinkeinoministeriön lisävastine

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta on pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä lisävastinetta valiokunnalle hallituksen esityksestä annettujen lausuntojen johdosta.

Poliittiset työtaistelut

Poliittisen työtaistelun määritelmä

Työ- ja elinkeinoministeriö on vastineessaan (9.4.2024) ehdottanut poliittisten työtaisteluiden määritelmän täsmentämistä. Poliittisella työtaistelulla tarkoitetaan työtaistelua, jonka tarkoituksena on vaikuttaa *valtakunnalliseen, alueelliseen tai paikalliseen* poliittiseen päätöksentekoon. Emeritusprofessori Bruun on todennut, että ehdotus sulkisi kansainvälisten, kuten EU:n toimielinten, päätöksenteon poliittisen työtaistelun määritelmän ulkopuolelle. Tällaisia poliittisia työtaisteluita ei Suomessa ole tiettävästi ollut. Bruunin ehdottama määritelmä merkitsisi poliittisten työtaisteluiden rajoitusten soveltamisalan laajentamista. Toisaalta valtakunnallisesta poliittisesta päätöksenteosta voidaan katsoa olevan kyse silloin, kun Suomi päättää kannoistaan esimerkiksi EU:n toimielimissä.

Koska edellä mainittuihin soveltamistilanteisiin voi liittyä tulkinnanvaraisuutta ja ammatillisiin oikeuksiin liittyvistä asioista tehdään enenevissä määrin päätöksiä esimerkiksi EU:n toimielimissä, työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa poliittisten työtaisteluiden määritelmän täsmentämistä seuraavasti:

> Poliittisella työtaistelulla tarkoitetaan työtaistelua, jonka tarkoituksena on vaikuttaa ylikansalliseen, valtakunnalliseen, alueelliseen tai paikalliseen poliittiseen päätöksentekoon.

Ehdotetut poliittisten työtaisteluiden rajoitukset eivät koske poliittisia työtaisteluita, joilla pyritään vaikuttamaan toisen valtion poliittiseen päätöksentekoon.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, ettei poliittisten työtaisteluiden enimmäiskeston osalta ole perusteltua tehdä määritelmällistä rajausta poliittisluonteisten ja puhtaasti poliittisten työtaisteluiden välillä. Kysymys siitä, pyritäänkö työtaistelulla vaikuttamaan työntekijöiden asemaa koskevaan päätöksentekoon voi olla tosiasiassa tulkinnanvarainen. Työtaistelun aiheuttamat vahingolliset vaikutukset työnantajien toimintaan ovat samanlaisia riippumatta siitä, onko kyse puhtaasti poliittisesta tai poliittisluonteisesta työtaistelusta.

Palkansaajakeskusjärjestöjen lausunnossa on esitetty, että ehdotuksella luotaisiin uusi perusoikeus niin sanottuihin puhtaasti poliittisiin työtaisteluihin. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että poliittista

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö				
PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4 Helsinki	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	kirjaamo.tem@gov.fi www.tem.fi

työtaistelua voidaan pitää sallittuna, jos kyse on ylipäätänsä työtaistelutoimenpiteestä. Kansainvälisen työjärjestö ILOn valvontakäytäntö huomioiden perustuslain 13 §:n 2 momentissa turvattu ammatillinen yhdistymisvapaus suojaa oikeutta poliittisluonteisiin työtaisteluihin, jotka liittyvät työntekijöiden ammatillisiin oikeuksiin tai etuihin. Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa tältä osin myös perustuslakivaliokunnan lausunnon (PeVL 9/2024 vp) kohtaan 11.

Puhtaasti poliittiset työtaistelut olisi ILOn sopimusten kannalta mahdollista kieltää kokonaan, mutta näin ei ehdoteta säädettäväksi. Tämä aiheuttaisi rajanveto-ongelmia. ILOn yhdistymisvapauskomitea on todennut, että on vaikea tehdä selvää eroa sen välillä, mikä on poliittista ja mikä on asianmukaisesti ottaen ammattiyhdistysluonnetta, ja että nämä kaksi käsitettä ovat päällekkäisiä.

Prosessiteollisuutta koskeva poikkeus – ”Lisäksi”-sana

Työehtosopimuslain 8 b §:n ja työriitalain vastaavan 8 b §:n 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että poliittinen työtaistelu ei saisi jatkua enää sen jälkeen, kun on kulunut 24 tuntia työnseisauksen alkamisesta. Lisäksi työnseisaus olisi järjestettävä siten, ettei siitä aiheudu häiriöitä tuotantotoimintaan ennen työnseisausta tai sen päättymisen jälkeen, jos tällaiset häiriöt ovat kohtuudella vältettävissä toimeenpanijan käytettävissä olevin keinoin. Tämä velvollisuus ei kuitenkaan estä poliittisen työnseisauksen toimeenpanoa.

Professorit Bruun ja Koskinen kiinnittävät huomiota poliittisia työtaisteluita koskevassa säännöksessä olevaan sanaan ”Lisäksi”. He ehdottavat virkkeen erottamista omaksi momentikseen.

Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan momenttia ei ole syytä muuttaa sanotulla tavalla. Ensimmäinen ja toinen virke sisältävät molemmat vaatimuksen, joka on työnseisauksessa täytettävä. Poliittinen työnseisaus saa kestää enintään 24 tuntia ja sen lisäksi on toimeenpanijan käytettävissä olevin toimin järjestettävä työnseisaus siten, että työnseisauksen ulkopuolelle ”läikkyvät” häiriöt jäisivät mahdollisimman pieniksi. Jälkimmäinen vaatimus on merkityksellinen erityisesti prosessiteollisuudessa, mutta sillä voi olla merkitystä muussakin tuotantotoiminnassa. Tällaista häiriöiden läikkymistä on pidettävä tiettyyn rajaan saakka hyväksyttävänä, mutta työntekijäyhdistyksen on pyrittävä minimoimaan tällainen vaikutus, jos sillä on sellaisia keinoja kohtuudella käytettävissä.

Säännöstä on tulkittava sen tarkoituksen kautta. Säännöksen tarkoituksena on aina sallia enintään 24 tunnin pituinen poliittinen työtaistelu. Tällaisella työnseisauksella voi olla vaikutuksia kuitenkin ennen tai jälkeen työnseisauksen. Näitä vaikutuksia on pyrittävä minimoimaan siinä määrin kuin se on mahdollista muilla keinoilla kuin työnseisauksesta pidättäytymällä.

Prosessiteollisuutta koskeva poikkeus – työntekijäyhdistyksen vaikeus varmistautua riittävistä keinoista

Professori Koskinen kiinnittää huomiota työntekijäyhdistyksen vaikeuteen varmistautua siitä, että se on riittävällä tavalla huomioinut säännöksestä ilmenevän häiriöiden minimoimisvelvoitteen työnseisauksen aikaraamin ulkopuolella.

Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan häiriöiden minimoimisvelvoite on kirjoitettu varsin maltillisella tavalla. Säännöksen mukaan työnseisaus on järjestettävä siten, ettei siitä aiheudu häiriöitä tuotantotoimintaan ennen työnseisausta tai sen päättymisen jälkeen, jos tällaiset häiriöt ovat kohtuudella vältettävissä toimeenpanijan käytettävissä olevin keinoin. Luonnollisesti ilmaisu ”kohtuudella vältettävissä” sisältää ajatuksen, ettei työntekijäyhdistykseltä voi edellyttää mitään sellaista, joka ei ole sen vaikutuspiirissä tai josta sillä ei ole tietoa. Säännöstä arvioitaessa arvioidaan sitä, mitä työntekijäyhdistykseltä voidaan kulloisissakin olosuhteissa kohtuudella edellyttää.

On myös huomattava, että työnseisausta koskevan ilmoituksen saatuaan myös työnantaja voi kiinnittää työntekijäyhdistyksen huomiota siihen, olisiko jollakin kohtuullisella toimenpiteellä mahdollista pienentää työnseisauksen vaikutuksia sen järjestämisajan ulkopuolella.

Ehdotettu säännös turvaa kuitenkin oikeuden järjestää poliittinen työtaistelu. Häiriöiden minimoimisvelvoite ei siten johda siihen, että työntekijäyhdistyksen oikeus järjestää poliittinen työtaistelu vesittyisi. Oikeus järjestää poliittinen työnseisaus on siten ensisijainen suhteessa häiriöiden minimoimisvelvollisuuteen.

Jatkamiskielto/kiertämiskielto

Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta työ- ja elinkeinoministeriö on ehdottanut poliittisten työtaisteluiden jatkamiskieltoa täsmennettäväksi seuraavasti: ”Poliittista työtaistelua ei saa toimeenpanna, jos toimeenpaneva yhdistys 12 kuukauden kuluessa tosiasiallisesti jatkaa aiemmin järjestämäänsä poliittista työtaistelua saman tavoitteen saavuttamiseksi”.

Ehdotuksella asetetaan jatkamiskiellon soveltamiselle täsmällinen aikaraja sekä määritellään kiellon kohteena oleva toimija ja toiminta. Jatkamisen kieltoa arvioitaisiin yhdistyskohtaisesti. Poliittisten työtaisteluiden tavoitteiden yhtäläisyyttä arvioitaessa otettaisiin ilmoitetun syyn lisäksi huomioon tosiasialliset olosuhteet, joissa poliittinen työtaistelu toimeenpannaan. Poliittisen työtaistelun ajallinen yhteys aihepiiriltään tai sisällöltään erilaisen poliittisen päätöksen tekemiseen osoittaisi sitä, ettei kyse olisi saman aiemmin järjestetyn poliittisen työtaistelun jatkamisesta.

Tarkoituksena on, ettei poliittisille työtaisteluille asetettavaa enimmäiskeston rajoitusta voisi kiertää. Enimmäiskeston rajoitus jäisi merkityksettömäksi, jos poliittisia työtaisteluita voisi toteuttaa useita peräkkäin. Professori Koskisen mukaan asiassa voitaisiin noudattaa niin sanottua yleistä lain kiertämiskieltoa, josta ei tarvitsi erikseen säätää. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo, että ehdotus on perusteltu, koska asia jäisi muutoin täysin oikeuskäytännön varaan. Tätä ei voida pitää asianmukaisena täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimusten näkökulmasta.

Myötätuntotyötaistelut

Sääntelyn tulkinnanvaraisuudesta

Professorit Bruun, Koskinen ja Mikkola ja OTT Lamminen kiinnittävät eräin osin huomiota ehdotetun sääntelyn tulkinnanvaraisuuteen.

Lakiesitys koskee työelämän ilmiöitä, joista ei ole aiempaa sääntelyä. Tästä johtuen uuteen sääntelyyn vääjäämättä liittyy jonkinasteista tulkinnanvaraisuutta. Säänneltävät ilmiöt ovat myös monimuotoisia, eli poliittisia työtaisteluista ja myötätuntotyötaisteluita voidaan järjestää monella eri tavalla ja ne voivat muutoinkin luonteeltaan erota toisistaan. Tämän vuoksi säännösten on oltava riittävän yleisluontoisia, jotta ne soveltuvat erilaisiin tilanteisiin asianmukaisesti. Kasuistisempi sääntelytapa johtaisi mitä luultavimmin ongelmiin.

Hallituksen esityksessä ja työ- ja elinkeinoministeriön vastineessa esitetyt pykälämuotoilut eivät yleisyydeltään tai tulkinnanvaraisuudeltaan mitenkään poikkea muusta lainsäädännöstä.

Suhteellisuusvaatimuksen arviointi

Professori Bruun katsoo, että myötätuntotyötaisteluita koskevien pykälien 1 ja 2 momentit ovat päällekkäisiä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että pykälien 1 ja 2 momenteissa säädellään eri tilanteita:

1 mom. Kyse on myötätuntotyötaisteluista, joilla aiheutetaan häiriöitä päätyötaistelun piirissä olevan työnantajan toimintaan. – Ei saisi toteuttaa liian laajana aiheuttaen omalle työnantajalle tai tämän sopimuskumppanille kohtuuttomia vahingollisia seurauksia.

2 mom. Kyse on myötätuntotyötaisteluista, joilla ei pystytä aiheuttamaan minkäänlaisia häiriöitä päätyötaistelun piirissä olevan työnantajan toimintaan. – Ei saa toteuttaa pääriitaan nähden suhteettomia vahingollisia seurauksia.

- solidaarisuudenosoitukset ilman käytännön vaikutuksia,

- toteutetaan esim. yrityksessä, jolla ei ole liittymää päätyötaistelun piirissä olevaan työnantajaan.

Koska kyse on eri tilanteista ja erilaisesta arvioinnista, erilliset säännökset ovat perusteltuja.

Professori Koskinen kiinnittää lausunnossaan huomiota siihen, että suhteellisuusarvioinnin yhteydessä ei ole lainkaan merkitystä sillä, mitä vaikutuksia tukityötaistelulla on päätyötaistelun piirissä olevalle työnantajalle. Jos vaikka vaikutukset olisivat niin merkittäviä, että tämä joutuisi tukityötaistelun vaikutusten vuoksi lopettamaan toimintansa, tällä ei ole arvioinnissa merkitystä.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että myötätuntotyötaisteluita koskevan sääntelyn tarkoituksena on nimenomaan se, että myötätuntotyötaisteluiden vaikutukset kohdistetaan pääriidan piirissä olevaan työnantajaan. Myötätuntotyötaistelut olisi toimeenpantava sellaisella tavalla, että pääriitaan nähden sivullisille aiheutuva haitta ja vahinko minimoituisivat. Työtaistelulla voitaisiin saavuttaa silti riittävä painostusarvo. Ulkopuolisia tahoja ovat se työnantaja, jonka palveluksessa olevat työntekijät ryhtyvät myötätuntotyötaisteluun (myötätuntotyötaistelun kohde), sekä tämän sopimuskumppanit, joilla ei ole liittymää pääriitaan. Myötätuntotyötaistelut voivat aiheuttaa vahinkoa ja haittaa siinä yrityksessä, jossa myötätuntotyötaistelu toteutetaan ja joka on pääriitaan nähden sivullinen osapuoli. Myötätunto-

työtaistelu voi aiheuttaa vahinkoa ja haittaa tällaisen yrityksen asiakkaille ja muille sopimuskumppaneille, jotka ovat niin ikään pääriitaan nähden sivullisia. Esityksellä pyritään vähentämään näille tahoille myötätuntotyötaistelusta aiheutuvia vaikutuksia. Sääntelyllä ei ole tarkoitus rajoittaa sitä, kuinka paljon vahinkoa myötätuntotyötaistelulla voidaan aiheuttaa pääriidan osapuolena olevalle työnantajalle. Myötätuntotyötaistelun täysimääräisen painostusvaikutuksen toteuttamiseksi on siis mahdollista aiheuttaa häiriöitä pääriidan piirissä olevan työnantajan toimintaan eikä tätä rajoitettaisi ehdotetuilla säännöksillä.

Professori Koskinen katsoo lausunnossaan, että suhteellisuusvaatimuksen arviointia ei helpota se, että arviointi myötätuntotyötaistelun laillisuudesta tehdään sen hetkisen tiedon mukaan, joka myötätuntotyötaistelun järjestäjällä on ryhtyessään myötätuntotyötaisteluun.

Tarkoituksena on, että arvio myötätuntotyötaistelun laillisuudesta tehtäisiin sen hetkisen tiedon mukaan, joka myötätuntotyötaistelun järjestäjällä on ryhtyessään myötätuntotyötaisteluun. Arviossa ei tarvitsisi huomioida sitä, miten työnantajan omat toimenpiteet työtaistelun vaikutusten lieventämiseksi mahdollisesti tulisivat vaikuttamaan. Nämä toimenpiteet ja niiden merkitys vaikutusten kannalta eivät ole myötätuntotyötaistelun toimeenpanijan hallittavissa eivätkä aina ennakoitavissa. Kyse ei ole subjektiivisesta lähtökohdasta tehtävästä arviosta, vaan suhteellisuusvaatimusta arvioidaan objektiivisesti. Vahingollisten seurausten kohtuuttomuuden tai suhteettomuuden tulisi olla niin ilmeistä, että se on kenen tahansa objektiivisesti arvioiden havaittavissa.

Palkansaajakeskusjärjestöt ehdottavat myötätuntotyötaisteluita koskeviin pykäliin toisenlaista muotoilua.

Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan palkansaajakeskusjärjestöjen ehdottamaan muotoiluun sisältyy samoja elementtejä kuin työ- ja elinkeinoministeriön ehdotukseen. Ehdotus on laadittu vastakkaisesta näkökulmasta. Työ- ja elinkeinoministeriö katsoo perustelluksi säädellä sitä, millaiset myötätuntotyötaistelut olisivat suhteettomia eli kiellettyjä. Palkansaajakeskusjärjestöjen ehdotuksessa säädettäisiin siitä, millaiset myötätuntotyötaistelut olisivat sallittuja. ILO:n vaatimusten mukaisuuden kannalta ei ole merkitystä sillä, kummasta lähtökohdasta säännökset laaditaan. Palkansaajakeskusjärjestöjen ehdotuksen soveltamisalaa vaikuttaa rajaavan merkittävästi 3 momenttiin ehdotettu säännös. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan ehdotukseen sisältyy epäselviä ja tulkinnanvaraisia elementtejä.

Työriitalain mukainen suhteellisuusvaatimus

Professori Koskisen lausunnossa kyseenalaistetaan se, että myötätuntotyötaisteluita koskevan suhteellisuusvaatimuksen soveltamisala on erilainen työrauhavelvollisuuden aikana (työehtosopimuslain säännökset) ja sen ulkopuolella (työriitalain säännökset).

Myötätuntotyötaisteluita koskeva sääntely on soveltamisalaltaan työrauhavelvollisuuden ulkopuolella huomattavasti suppeampaa kuin työrauhavelvollisuuden aikana. Työrauhavelvollisuuden ulkopuolella suhteellisuusvaatimus ei soveltuisi, jos myötätuntotyötaistelulla tuettavalla päätyötaistelulla tavoitellaan työehtosopimusta. Tämä ratkaisu perustuu ILOn valvontakäytännöstä johdettuun liikkumavaraan. Työtaisteluoikeus on ILOn tulkintakäytännössä ensisijaisesti työehtosopimusten neuvotteluprosessiin liittyvä oikeus, ja lakko-oikeutta suojataan erityisesti silloin, kun tavoitteena on työehtosopimuksen solmiminen. Muita tavoitteita varten järjestettyjen lakkojen rajoittamisessa on arvioitu olevan enemmän kansallista liikkumavaraa. Ehdotuksen tarkoituksena on siten varmistaa työrauhavelvollisuuden ulkopuolella toteutettavien myötätuntotyötaisteluiden rajoituksen osalta sääntelyn ILO-sopimusten mukaisuus.

Työntekijäkohtainen hyvitys

Professori Koskinen on lausunnossaan katsonut, että perustuslakivaliokunta ei ole käsitellyt lausunnossaan keskeistä perustuslaillista ongelmaa, joka on vakiomääräisen hyvityksen oikeudellinen luonne. Hyvitys määrätään laittomuudesta, ei siis sopimusrikkomuksesta. Nyt ehdotettu vakioidun suuruinen hyvitysmaksu ei ole sopimuslainsäädäntöön kuuluva vahingonkorvaus, vaan se on rinnastettavissa sakkoon.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että työlainsäädännössä on säädetty erilaisia seuraamuksia lainvastaisista teoista. Yhdenvertaisuuslaissa on säädetty hyvitys seuraamuksena lain syrjintäkieltojen rikkomisesta. Toisaalta työsopimuksen velvoitteiden rikkomisesta voi seurata työsopimuslain mukaan seuraamus työsopimuslakirikkomuksesta (sakkoa) tai vahingonkorvausvelvollisuutena. Sääntelyn konteksti on vaikuttanut seuraamuksen (rangaistusluonteinen hallinnollinen seuraamus, kriminalisointi, työtuomioistuimen hyvityssakko) valintaan kuten hallituksen esityksessä on perusteltu (ks.

hallituksen esityksen s. 60). Lainvastaiseksi todetun lakon jatkamisen voidaan katsoa rikkovan työsopimukseen perustuvaa työntekovelvoitetta ja sen rikkomisesta voi seurata kiinteämääräinen hyvitys laissa säädetyin ehdoin.

Professori Nousiainen on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan hyvityksen kiinteään määrään ja sen vaikutukseen naisille pienempien palkkojen johdosta. Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa, että kiinteämääräisiä maksuja lain rikkomisen seuraamuksena löytyy useilta oikeudenaloilta (esim. rikesakko, hallinnolliset seuraamukset, liikennevirhemaksu) ja niitä sovelletaan yhtäläisesti miehiin ja naisiin.

Professori Koskisen lausunnossa huomautetaan, että työtuomioistuimen ja yleisen tuomioistuimen prosesseilla on erilaiset kestoajat. Työtuomioistuimesta työntekijän hyvitysseuraamuksen perustana oleva tuomio työnseisauksen lainvastaisuudesta saadaan oletettavasti melko nopeasti. Yleisessä tuomioistuimessa prosessi on pitkäkestoisempi. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa tältä osin, että yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävät työrauhavelvollisuuden ulkopuoliset ja työriitalakiin ehdotettavat rajoitukset tulevat niiden suppeammasta soveltamisalasta johtuen sovellettavaksi olettavasti harvoin. Valtaosa työnseisauksen laillisuutta koskevista asioista käsiteltäneen työtuomioistuimessa.

Tuomiosta ilmoittaminen

Professori Koskinen pitää tuomiosta ilmoittamista koskevaa sääntelyä puutteellisena.

Ehdotettujen pykälien mukaan työntekijä, joka jatkaa työntekijäyhdistyksen toimeenpanemaa tuomioistuimen tuomiossa lainvastaiseksi todettua työnseisausta vielä senkin jälkeen, kun työnantaja on kirjallisesti ilmoittanut hänelle tuomiosta, on velvollinen maksamaan työnantajalleen hyvitystä 200 euroa. Ilmoituksesta on käytävä ilmi, että tuomioistuin on todennut työnseisauksen lainvastaiseksi. Sääntelyyn on ehdotettu perustuslakivaliokunnan edellyttämiä täsmennyksiä.

Jotta työntekijälle syntyisi velvollisuus maksaa työnantajalleen hyvitystä, työntekijän olisi oltava tietoinen tuomioistuimen antamasta ratkaisusta. Työnantajan olisi kirjallisesti informoitava työntekijää tuomiosta ja sen sisällöstä. Jos työnantaja ei olisi informoinut työntekijäänsä tai olisi tehnyt sen puutteellisesti, työntekijällä ei olisi velvollisuutta maksaa hyvitystä. Työnantajan asiana olisi huolehtia ilmoittamisesta. Työnantajan olisi myös tarvittaessa pystyttävä riitatilanteessa näyttämään, että hän on huolehtinut ilmoittamisesta. Työ- ja elinkeinoministeriö ei pidä tarpeellisena säätää ilmoituksen todisteellisesta tiedoksiannosta.

Kuittaus

Professori Bruun ehdottaa, että ehdotetuissa pykälissä säädettyjen edellytysten vastainen kuittaus säädettäisiin rangaistavaksi.

Rangaistussäännöksen tarve olisi arvioitava kriminalisointiperiaatteiden kannalta. Yleisiä lakivaliokunnan käytännössä vakiintuneita kriminalisointiperiaatteita ovat ultima ratio -periaate, rikosoikeudellinen laillisuusperiaate, oikeushyvien suojelun periaate, hyöty-haitta punninnan periaate ja ihmisarvon loukkaamattomuuden periaate. Rikosoikeus on sen perusoikeuksiin puuttuvan luonteen vuoksi keino, jota tulisi käyttää vasta viimeisenä mahdollisena vaihtoehtona (ultima ratio -periaate). Rangaistavaksi säätämiselle tulee olla painava yhteiskunnallinen tarve. Työ- ja elinkeinoministeriö ei pidä rangaistavaksi säätämistä em. periaatteiden mukaan tarpeellisena.

Eri poissaoloperusteiden merkitys

Professori Koskinen käsittelee lausunnossaan työntekijän hyvitysseuraamukseen ja poissaolon perusteeseen liittyviä tilanteita. Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että työntekijän poissaolon peruste määräytyy lähtökohtaisesti aikaprioriteettiperiaatteen mukaisesti eli poissaolon katsotaan johtuvan ensiksi alkaneesta syystä (LaVL 8/2024 vp). Työnantajalla on hyvityskanteen nostaessaan näyttötaakka poissaolon perusteesta. Kuten riita-asioissa yleensäkin, käytännössä saattaa esiintyä vaikeita näyttötilanteita. Kaikkiin tilanteisiin soveltuvia yleisiä periaatteita ei voida etukäteen esittää, vaan yksittäistapaukset ratkeavat viime kädessä tuomioistuimessa esitettävän näytön varassa.

Työrauhavelvollisuuden vastaisiksi todettujen työtaisteluiden jatkaminen

Vastauksena edustaja Lylyn kysymykseen siitä, kuinka yleistä on, että työrauhavelvoitteen vastaiseksi todettua työtaistelua jatketaan tuomiosta huolimatta, työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Työtuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella ei ole kovin yleistä, että lainvastaiseksi todettuja työtaisteluita jatketaan tuomiosta huolimatta. Työtuomioistuimesta saadun tiedon mukaan jatkamisia on ollut 2000-luvulla vuosittain enintään muutamia tapauksia.

Työrauhaa koskevia kanteita on nostettu työtuomioistuimessa viime vuosina (2018-2022) 17-51 vuodessa. Työtuomioistuin antaa vuosittain keskimäärin noin 40 ratkaisua, joissa se toteaa työntekijäpuolen rikkoneen työrauhaa.

Tuomion lainvoimaisuutta koskevat vaatimukset hyvityksen määräämisessä ja sen kuittaamisessa

Hallituksen esityksessä ja työ- ja elinkeinoministeriön vastineessa ehdotetaan, että työntekijä on velvollinen maksamaan 200 euron suuruisen hyvityksen työnantajalle, jos hän on jatkanut lainvastaista työnseisausta vielä senkin jälkeen, kun tuomioistuin on todennut tämän lainvastaiseksi ja työnantaja on tästä seikasta työntekijää informoinut.

Professori Koskinen ei pidä johdonmukaisena sitä, kuinka hyvityksen kuittausta koskevassa säännösehdotuksessa suhtaudutaan tuomioiden lainvoimaisuuteen. Tuomiolta, jolla työnseisaus on katsottu olevan lainvastainen, ei edellytä tuomion lainvoimaisuutta, mutta sen sijaan hyvityksen kuittaaminen edellyttää tuomion lainvoimaisuutta.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnittää huomiota siihen, että esillä on kaksi eri tilannetta, joita on perusteltua arvioida eri tavalla.

Ensimmäinen tilanne liittyy hyvitysseuraamuksen syntymiseen. Hyvitysseuraamus syntyy sen johdosta, että työntekijä on jatkanut sellaista toimintaa, jonka tuomioistuin on katsonut lainvastaiseksi. Tältä osin säännöksessä todetaan, että ao. tuomiolta ei edellytetä lainvoimaisuutta. Tuomio, jolla työnseisaus on katsottu lainvastaiseksi, indikoi riittävällä tavalla työnseisaukseen liittyvistä ongelmista, jotta sen perusteella voidaan edellyttää työntekijää pidättäytymään työnseisauksen jatkamisesta. Käytännössä kysymys on muutoinkin työtuomioistuimen tuomiosta, johon ei liity muutoksenhakumahdollisuutta.

Toinen tilanne liittyy työnantajan oikeuteen kuitata syntynyt hyvitysseuraamus palkasta. Ministeriön edellisessä vastineessa ehdotettiin, että työnantajalla olisi oikeus kuittauksen muiden edellytysten täyttyessä kuitata hyvitys palkasta vain työntekijän nimenomaisella suostumuksella tai sellaisen lainvoimaisen tuomion perusteella, jolla hyvitys on tuomittu maksettavaksi. Tässä on kysymys siitä, että työnantaja on esittänyt hyvitystä koskevan vaatimuksen ja asia on riitainen. Tällöin on tuomioistuimen asia ratkaista hyvityksen perusteeseen liittyvä riitaisuus ennen kuin kuittaus on mahdollinen. Tällöin ei ole mitään syytä olla edellyttämättä tuomion lainvoimaisuutta.

Professori Koskinen kiinnittää huomiota myös tuomion oikeusvoimavaikutukseen. Tältä osin viitataan OM:n lausuntoon lakivaliokunnalle sekä lakivaliokunnan lausuntoon (LaVL 8/2024 vp).

Työntekijän oikeussuoja

Lausunnoissa esitettyjen työntekijän oikeussuojan toteutumista koskevien näkökohtien osalta työ- ja elinkeinoministeriö viittaa oikeusministeriön sekä työ- ja elinkeinoministeriön lakivaliokunnalle antamaan yhteisvastineeseen sekä lakivaliokunnan lausuntoon (LaVL 8/2024 vp).

Vaikutukset - Sukupuolivaikutukset ja vaikutukset tasa-arvoon

Professori Nousiainen, tasa-arvovaltuutettu ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunta (Tane) ovat lausunnoissaan kiinnittäneet huomiota hallituksen esityksen puutteellisiin vaikutusarviointeihin ehdotuksien sukupuolivaikutuksista.

Lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeiden mukaan esityksessä on kuvattava olennaiset vaikutukset, jotta päätöksentekijä saa riittävän käsityksen esityksen olennaisista vaikutuksista. Esityksen valmistelussa ei ole tunnistettu olennaisia sukupuolivaikutuksia, eikä siten ole arvioitu tarkemmin välittömiä tai välillisiä vaikutuksia ja selvitetty muiden maiden lainsäädäntöjen vaikutuksia sukupuolten asemaan.

Ehdotukset poliittisista työtaisteluista koskevat kaikkia yhdistyksiä ja kaikkia toimialoja. Sääntely on yleisesti sovellettavaa kaikkiin yhdistyksiin (pois lukien virkamiehet).

Nousiainen on kiinnittänyt huomiota lausunnossaan siihen, että Suomessa työmarkkinat ovat sukupuolittuneet ja miesvaltaisilla aloilla paremmat palkat ja myös paremmat mahdollisuudet toteuttaa työtaisteluita. Tästä syystä naisvaltaiset alat saattavat hyötyä tukilakoista enemmän.

Työ- ja elinkeinoministeriö korostaa jo aikaisemmissa lausunnoissa todettua, että pääosa nykyisin järjestettävistä myötätuntotyötaisteluista olisivat jatkossakin sallittuja. Myötätuntotyötaisteluiden sukupuolivaikutukset riippuvat käytännössä siitä, minkä alan järjestö kulloinkin toimeenpanee myötätuntotyötaistelun tukeakseen toista alaa. Tätä on yleisellä tasolla mahdotonta arvioida, mikä on tuotu esille hallituksen esityksen s. 58 vaikutusarvioinneissa:

> ”On vaikeaa etukäteen arvioida, millä sektoreilla muutosten vaikutukset tulevat jatkossa eniten näkymään. Suhteettomien myötätuntotyötaisteluiden rajoittaminen voi vaikuttaa satamiin ja kuljetusalaan, joissa työtaistelutoimenpiteiden vaikutukset voivat herkästi olla mittavia, mutta myötätuntotyötaisteluiden kohteena ovat tyypillisesti muut alat. Myötätuntotyötaisteluita on usein käytetty tukemaan matalan järjestäytymisasteen miesvaltaisia teknisiä aloja. Toisaalta myös eräillä naisvaltaisilla palvelualoilla, kuten kaupan alalla ja matkailualalla, työehtosopimusten kattavuus on melko matala. Voi olla, että lainvastaisten työtaisteluiden tiukempi sanktiointi voi tulevaisuudessa vaikuttaa myös naisvaltaisiin aloihin. Kokonaisuudessaan onkin vaikea arvioida, millä toimialoilla esityksen vaikutukset tulevat tulevaisuudessa eniten näkymään. Tästä syystä ei myöskään voida ennakolta arvioida, onko esityksellä sukupuolivaikutuksia vai ei.”

Työ- ja elinkeinoministeriö huomauttaa vielä, että esityksellä ei ole liittymää potilasturvallisuuslakiin.

Voimaantulo

Vastauksena edustaja Lylyn kysymykseen koskien ehdotettua voimaantuloa kesken työehtosopimuskauden työ- ja elinkeinoministeriö toteaa seuraavaa:

Työ- ja elinkeinoministeriö viittaa esityksen säätämisjärjestysperusteluihin ja perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja toteaa, ettei lain voimaan saattamiselle kesken työehtosopimuskauden ole estettä. Työntekijöiden ja työnantajien sekä näiden yhdistysten yhdenvertaisen kohtelun näkökulmasta on perusteltua, että rajoitukset tulevat samanaikaisesti voimaan. Rajoituksilla turvataan muiden etuja ja oikeuksia, jotka perustelevat myös mahdollisimman nopeaa voimaantuloa.

Siirtymäsäännökset

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan kuulemisessa nousi esille kysymys uuden sääntelyn soveltamisesta ennen lain voimaantuloa aloitettuun poliittiseen työtaisteluun.

Työ- ja elinkeinoministeriö toteaa, että esityksen siirtymäsäännöksissä ei ole nimenomaisesti huomioitu tilannetta, jossa poliittinen tai myötätuntotyötaistelu on alkanut ennen lain voimaantuloa ja jatkuu edelleen lain tullessa voimaan. Työ- ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan tilanteen selkeyttäminen siirtymäsäännöksillä on perusteltua.

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa siirtymäsäännöksiä, joiden mukaan poliittisen työtaistelun enimmäiskestoa koskevaa rajoitusta sovellettaisiin myös ennen lain voimaan tuloa alkaneeseen poliittiseen työtaisteluun. Enimmäiskeston kuluminen laskettaisiin lain voimaantulosta niin, että poliittinen työnseisaus saisi jatkua enintään 24 tuntia lain voimaantulosta ja vastaavasti muut poliittiset työtaistelutoimet kaksi viikkoa.

Myötätuntotyötaisteluiden osalta on kuitenkin selkeyden vuoksi perusteltua, että uutta lakia ei sovellettaisi ennen lain voimaan tuloa alkaneisiin myötätuntotyötaisteluihin eikä myöskään niihin myötätuntotyötaisteluihin, joista on ilmoitettu ennen lain voimaantuloa.

Työ-ja elinkeinoministeriön näkemyksen mukaan olisi sääntelyn selkeyden vuoksi perusteltua myös siirtymäsäännöksellä varmistaa, että hyvityssakkojen korotusta sovellettaisiin vain lain voimaan tulon jälkeen toimeenpantuihin työrauhavelvollisuuden vastaisiin työtaisteluihin. Ennen lain voimaantuloa alkaneeseen työehtosopimuslain 8 §:ssä säädetyn työrauhavelvollisuuden vastaiseen työtaisteluun sovellettaisiin voimassa olevan lain 9 ja 10 §:ää.

Työ- ja elinkeinoministeriö ehdottaa sääntelyn selkeyden vuoksi seuraavia muutoksia ehdotettuihin siirtymäsäännöksiin:

<u>1. Laki työehtosopimuslain muuttamisesta</u>

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain voimaan tullessa voimassa olevan työehtosopimuksen työrauhaa koskevan määräyksen asemesta sovelletaan tätä lakia, elleivät työehtosopimukseen osalliset ole keskinäisessä suhteessaan sopineet laajemmasta työrauhavelvollisuudesta kuin mitä tämän lain 8 a ja 8 b §:ssä säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta myötätuntotyötaisteluun, joka on alkanut tai josta on ilmoitettu työnantajalle ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen poliittiseen työtaisteluun, joka jatkuu lain voimaan tullessa, sovelletaan tämän lain säännöksiä. Tällöin poliittisen työtaistelun katsotaan alkaneen tämän lain tullessa voimaan.

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen lain 8 §:n vastaiseen työtaistelutoimenpiteeseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa ollutta 9 ja 10 §:ää.

2. Laki työriitojen sovittelusta annetun lain muuttamisesta

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa tehtyyn työehtosopimukseen sisältyviä tämän lain 7 §:n 2 momentissa säädetystä poikkeavia määräyksiä sovelletaan työehtosopimuksen voimassaolon päättymiseen saakka.

Tätä lakia ei sovelleta myötätuntotyötaisteluun, joka on alkanut tai josta on ilmoitettu työnantajalle ennen tämän lain voimaantuloa.

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen poliittiseen työtaisteluun, joka jatkuu lain voimaan tullessa, sovelletaan tämän lain säännöksiä. Tällöin poliittisen työtaistelun katsotaan alkaneen tämän lain tullessa voimaan.

Kansainväliset sitoumukset

Professori Mikkolan ja professori Koskisen lausunnoissa katsotaan, ettei ehdotuksia ole asianmukaisesti arvioitu Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan kannalta.

Poliittiset työtaistelut

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei ole arvioinut poliittisia työtaistelutoimenpiteitä. Ihmisoikeussopimuksen mukaan lakko-oikeus liittyy yhdistymisvapauteen ja kollektiivisen neuvotteluoikeuden käyttöön. Poliittisissa työtaisteluissa ei ole kyse kollektiivisen neuvotteluoikeuden käytöstä. Poliittisten lakkojen ei ole katsottu kuuluvan sosiaalisen peruskirjan lakko-oikeutta turvaavan 6 artiklan 4 kohdan suojan alaan. Sosiaalisten oikeuksien komitean[1] tulkintakäytännöstä ei ole löydetty poliittisten lakkojen kieltoa kyseenalaistavia kannanottoja. Poliittisia työtaisteluita koskevia ehdotuksia ei ole arvioitu ongelmallisiksi mainittujen ihmisoikeussopimusten kannalta.

Myötätuntotyötaistelut

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella myötätuntotyötaisteluiden rajoittamiselle on oltava 11 artiklan 2 kohdassa edellytetyt perusteet, mutta valtioilla on, ottaen huomioon työmarkkinajärjestelmien erot, laaja harkintamarginaali rajoitusten asettamiselle laissa. Rajoitusten on oltava lakisääteisiä ja täytettävä muutoinkin 11 artiklan 2 kohdan edellytykset. Ihmisoikeussopimuksen 11 artiklan 2 kohdan mukaan artiklassa turvattujen oikeuksien käyttämiselle ei saa asettaa muita kuin sellaisia rajoituksia, joista on säädetty laissa ja jotka ovat välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa kansallisen tai yleisen turvallisuuden vuoksi, epäjärjestyksen tai rikollisuuden estämiseksi, terveyden tai moraalin suojaamiseksi, tai muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi.

Myötätuntotyötaisteluiden kieltäminen kokonaan on sosiaalisen peruskirjan tulkintakäytännön mukaan peruskirjan vastaista. Työtaisteluoikeutta voidaan kuitenkin rajoittaa G artiklan mukaisesti. Rajoituksista on säädettävä laissa ja niiden on oltava välttämättömiä demokraattisessa yhteiskunnassa muiden henkilöiden oikeuksien ja vapauksien turvaamiseksi tai yleisen edun, kansallisen turvallisuuden, kansan terveyden tai moraalin suojelemiseksi. Sosiaalisten oikeuksien komitean tulkintakäytännöstä ei ole löydetty selkeää ohjenuoraa sille, millaiset myötätuntotyötaisteluiden rajoitukset olisivat

[1] Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea (European Committee of Social Rights) koostuu asiantuntijajäsenistä. Komitea valvoo valtioiden lainsäädäntöä ja soveltamiskäytäntöä ja raportoi johtopäätöksistään. Johtopäätökset käsittelee hallitusten välinen komitea (Governmental Committee), jossa on jäsenvaltioiden edustus. Se voi tehdä Euroopan neuvoston ministerikomitealle (Committee of Ministers) ehdotuksia suositusten antamisesta jäsenvaltioille.

perusoikeuskirjan mukaisia. Sosiaalisten oikeuksien komitean tulkintakäytännön perusteella vaikuttaa siltä, että jonkinlaisen suhteellisuusperiaatteen soveltaminen on perusoikeuskirjan G artiklan nojalla mahdollista.

Professori Mikkola on katsonut, että ihmisoikeussopimuksen ja uudistetun Euroopan sosiaalisen peruskirjan mukaan myötätuntolakoille voidaan kohdistaa niiden luonteesta johtuva vaatimus. Hänen lausuntonsa mukaan toissijaisena työtaistelutoimena (secondary strike) myötätuntolakon tarkoitus ei saisi ulottua pääriitaa pitemmälle. Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan ehdotettujen myötätuntotyötaisteluita koskevien rajoitusten voidaan katsoa olevan tältä osin linjassa professori Mikkolan näkemyksen kanssa. Ehdotetun myötätuntotyötaisteluita koskevan sääntelyn tarkoituksena on se, että myötätuntotyötaisteluiden vaikutukset kohdistetaan pääriidan piirissä olevaan työnantajaan pääriitaan kohdistuvan painostusvaikutuksen aikaansaamiseksi.

ILOn sopimusten merkitys

OTT Lammisen hallituksen esityksestä perustuslakivaliokunnalle antamassa asiantuntijalausunnossa (20.3.2024) todetulla tavalla ILOn sopimuksista on hahmottunut kansainvälisten sopimusten joukossa yhdistymisvapauden keskeisin tulkintalähde ja tarkemman sisällön määrittäjä. Sekä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen että sosiaalisen peruskirjan noudattamista valvovan sosiaalisten oikeuksien komitean käytännössä viitataan ILOn valvontakäytäntöön lakko-oikeuden osalta. Euroopan ihmisoikeussopimuksen valvontakäytännössä erityisesti ILOn sopimusten valvontakäytännön kannanotoilla on ollut kasvavaa merkitystä työtaisteluoikeuden suojan hahmottumisessa. ILO:n tulkinnat ovat saaneet selvää kansainvälisoikeudellista merkitystä ja laajempaa painoarvoa. (Lamminen, Johannes: Työtaisteluoikeuden sisältö, rajat ja suoja, 2020, s. 46 ja 56.)

ILOn sopimusten valvontakäytännössä työtaisteluoikeuden suoja vaikuttaa muodostuvan monilta osin kattavammaksi ja yksityiskohtaisemmaksi kuin Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja sosiaalisen peruskirjan tulkintakäytännössä. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin ei vaikuta aina turvanneen työtaisteluoikeutta yhtä kattavasti kuin ILO (ks. esim. Lamminen 2020, s. 75 ja 78 ja RMT-tapaus myötätuntotyötaisteluiden täyskiellon hyväksyttävyydestä: The National Union of Rail, Maritime and Transport Workers (RMT) v. Yhdistynyt kuningaskunta, 31045/10, annettu 8.4.2014).

Johtopäätökset

Valtioilla arvioidaan olevan laajempi harkintamarginaali työtaisteluoikeuden liitännäisten osien, kuten myötätuntotyötaisteluoikeuden, sääntelyssä (Lamminen 2020, s. 78 ja RMT-tapaus). Laajempi harkintamarginaali koskee erityisesti sellaisten rajoitusten asettamista, joilla ei puututa työtaisteluoikeuden ydinsisältöön eli primäärityötaisteluihin, jotka liittyvät työehtosopimuksen tavoitteluun. Myös perustuslakivaliokunta totesi hallituksen esityksestä antamassaan lausunnossa, että ehdotettu sääntely ei, koskiessaan oikeutta toimeenpanna myötätuntotyötaisteluita ja poliittisten työtaisteluiden kestoaikaa, kuitenkaan kohdistu välittömästi työtaistelutoimenpiteisiin varsinaisten neuvotteluosapuolten välillä kollektiivisopimusneuvottelujen aikana. Perustuslakivaliokunta arvioi, että ehdotuksella ei puututa työtaisteluoikeuden keskeiseen sisältöön.

Työehtosopimuksen voimassaoloon liittyvä työrauhavelvollisuus on kansainvälisten sitoumusten perusteella sallittu työtaisteluoikeuden rajoitus. Hallituksen esityksessä ehdotettavat poliittisia työtaisteluita ja myötätuntotyötaisteluita koskevat rajoitukset koskevat ensisijaisesti työrauhavelvollisuuden voimassa ollessa toteutettavia poliittisia ja myötätuntotyötaisteluita. Ehdotettavien rajoitusten keskeisenä perusteena on työrauhavelvollisuus. Kyse on lakisääteisen, työehtosopimukseen liittyvän työrauhavelvollisuuden laajentamisesta koskemaan eräitä poliittisia ja myötätuntotyötaisteluita. Työrauhavelvollisuuden aikaiset poliittisten ja myötätuntotyötaisteluiden rajoitukset ovat kansallisen lainsäätäjän liikkumavaran piirissä. Perusteet eivät ole yksinomaan taloudellisia.

Hallituksen esityksessä ehdotettuja rajoituksia työtaisteluoikeuteen perustellaan muun muassa työmarkkinoiden vakauden ja häiriöttömyyden turvaamisella. Tätä voidaan perustuslakivaliokunnan mielestä pitää hyväksyttävänä perusteena rajoittavalle sääntelylle. Perustuslakivaliokunta kiinnitti lisäksi huomiota siihen, että joissakin tapauksissa työtaistelujen rajoittamisella voi olla merkitystä myös yhteiskunnan perustavanlaatuisten palveluiden turvaamisen näkökulmasta.

Ehdotuksella ei kiellettäisi myötätuntotyötaisteluoikeutta kokonaan, vaan sen käytölle asetettaisiin muiden etujen ja oikeuksien suojaamiseksi välttämättömiä rajoituksia. Myöskään poliittisia työtaisteluita ei ehdoteta kiellettäväksi, vaan niiden osalta ehdotetaan kohtuullisia enimmäiskeston rajoituksia.

Perustuslakivaliokunta ei nostanut lausunnossaan esiin epäkohtia, jotka liittyisivät ehdotusten suhteeseen ihmisoikeussopimuksiin.

Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja sosiaalisen peruskirjan vaatimuksista ei ole arvioitu aiheutuvan esteitä ehdotettavalle sääntelylle.

Vaikutusarviot

Työ- ja elinkeinoministeriötä pyydettiin 11.4.2024 antamaan vastineessaan lisäksi selvitystä hallituksen esityksen vaikutusarvioissa sivulla 58 esitettyyn virheeseen. Hallituksen esityksessä todetaan:

Ehdotettujen muutosten työllisyysvaikutukset voivat muodostua kahta kautta. Suora työllisyysvaikutus syntyy sitä kautta, että työssä jo olevien osalta tehtyjen työtuntien määrä kasvaa työtaisteluiden vähenemisen myötä. Työtaisteluihin menetettyjen työpäivien väheneminen 10 prosentilla tarkoittaisi Suomessa vuosittain tehtävien työtuntien kasvua 260 000 tunnilla, mikä vastaa noin 0,006 prosenttia vuosityöajasta, *eli noin yhtä tuntia vuodessa jokaista työllistä kohden*. Vaikutus on siis kokonaisuudessaan melko vähäinen. 260 000 työtuntia vastaa noin 170 henkilötyövuotta. Työtaistelupäivien väheneminen 5 prosentilla puolestaan lisäisi työaikaa noin 130 000 tuntia vuodessa, eli noin 90 henkilötyövuoden verran.

Luvut ovat muutoin oikein, mutta toteamus *”…eli noin yhtä tuntia vuodessa jokaista työllistä kohden.”* on virheellinen. Työtaisteluihin menetetyn työajan väheneminen jokaista työllistä kohden olisi kuusi minuuttia. On kiinnitettävä huomiota siihen, että yksittäisten yritysten kannalta vaikutukset voivat olla merkittäviä eivätkä ne jakaudu tasaisesti yritysten kesken.

Virhe ei kuitenkaan vaikuta ehdotetun sääntelyn taustalla olevien perusteiden olemassaoloon. Keskeistä ehdotettujen muutosten kannalta ei ole työtaisteluiden vähenemisestä aiheutuva työajan lisääntyminen, vaan työmarkkinoiden häiriöttömyys ja yritystoiminnan jatkuvuus.

Hallitusneuvos Nico Steiner